

Les cultures de la por

Si ens ho mirem bé, si som sincers, ens adonarem que les civilitzacions humanes, des del fons de la història, no han estat sinó les tensions entre uns que feien por (volien dominar) i uns altres, molts més, que la patien; conclusió: la història no és altra cosa que la constatació del sofriment humà, bàsicament la por a patir-lo.

Aquests xicotets tan simpàtics i tan savis que ens anuncien cada dia el temps que fa i que farà, fins i tot ells han caigut en el parany, en el goig inconscient i arrelat de fer-nos por. També ho fan tots els mitjans de comunicació amb tota mena de males notícies, sobre el temps i d'altres. Aquests dies de principis d'estiu tot han estat advertències que la pluja no ens era propícia: sequera i el perill d'incendis. Per demostrar-ho ens anuncien l'escassa quantitat d'aigua que guarden els nostres pantans. Només, però, ens parlen de les conques del Ter i del Llobregat i d'alguna de les terres tarragonines. Un servidor he anat en diverses ocasions, aquests mateixos dies, al Pallars. Us puc ben assegurar que la Noguera Pallaresa baixava ben plena a Sort i que el pantà de Sant Antoni (entre la Pobla de Segur i Tremp), la massa d'aigua dolça més gran de Catalunya, estava ple fins dalt; també els primers dies d'aquest estiu he estat pel Segre, amb aigua abundant, així com el seu afluent la Valira; el pantà d'Oliana, entre aquesta població i Coll de Nargó, també estava ben ple. Per què no ens ho han dit els citats vaticinadors d'averanys? Catalunya no s'acaba a Barcelona. Senzillament, ja no ens haurien fet por si pensàvem que teníem una bona reserva d'aigua en aquella terra beneïda del Pallars i l'Alt Urgell.

Fer por té rendiments: vendre més diaris, tenir més audiència, aconseguir més vots. Mireu, el senyor Fraga, per afegir votants al seu partit i governar Galícia, ha fet por a la gent anunciant-los catàstrofes nacionals en el cas que, aquest juny, guanyessin les eleccions els seus opositors.

I així va el món. Hi ha anat sempre, en tots els àmbits: religiós, polític, econòmic, social, cultural, esportiu, amb la por al cos.

Exemples: en el camp religiós, els estaments dominants de totes les religions han amenaçat amb catàstrofes personals i col·lectives als seus fidels. Recordeu com entre els hebreus era coneguda la catàstrofe que va caure sobre Sodoma i Gomorra (vegeu la vida de Lot) i la que es va anunciar sobre Nínive (vegeu el profeta Jonàs), i no cal dir com les

religions orientals de Mesopotàmia i Egipte de l'antigor feien sortir dimonis i amenaces pel més enllà (i també pel més ençà) en el cas de no complir amb les suposades ordres del cel. I avui les religions que dominen en les cultures actuals, com les cristianes i les musulmanes, encara ens fan sentir el pes de l'infern si no ens comportem d'acord amb els seus manaments.

Por, sempre por. I en els altres camps, com el polític, els cas citat de Fraga és prou clar, i en l'època recent de Franco ens atemorien amb l'amenaça del comunisme i altres ismes; avui els americans ens parlen dels països que són l'eix del mal; i encara tenim ben actuals els actes de terrorisme, arreu, matant i amenaçant, estenent el terror, que no és altra cosa que la por en alt grau.

En l'econòmic, uns fan veure que el liberalisme esclavitzava i explota els pobles; els altres ens diuen que la socialització treu la competitivitat i porta a l'endarreriment i a la pobresa general. Por per tots quatre costats. I no poso més exemples, en aquests camps ni en els altres, per no fer-me pesat.

Per acabar: estem encara, des de la prehistòria, immersos en un ambient on uns dominen els altres fent-los por. I potser la por és un mitjà prou bo. ¿Oï que els pares, quan els xiquets fan entremaliadures, els amenacen (o amenaçaven) amb l'home del sac? ¿Oï que avui les autoritats, per fer-nos llaurar dret, ens preparen condemnes de presó, de multes, de treure'ns punts del carnet de conduir? Tot sigui per evitar desordres, desgràcies, estafes... Potser sí, doncs, que la por és necessària. Tanmateix haig de confessar-vos que això de la por a mi, personalment, em cau molt malament, i les nostres cultures em semblen de molt escassa qualitat si s'han de basar en la por.

¿Arribarem algun dia a què no sigui necessària i el món funcioni amb pau i harmonia? Voldria pensar que sí; voldria creure que la humanitat ha de caminar cap a aquest objectiu. Cal treure'ns la por del damunt, i obrar, tots, amb un sentit de justícia i de dignitat a fi que no hi hagi ningú que intenti dominar els altres amb la por sinó que siguem tots iguals en els drets i els deures, tots agermanats, tots complint les nostres obligacions per convicció. I això no ho aconseguirem si no ho integrem, ja des d'ara, en la nostra cultura, en la nostra tradició i en l'educació.

Delfi Dalmau i Argemir

Anuncieu-vos a ronçana